Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2016–2017

Aanhangsel van de Handelingen

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

459

Vragen van de leden **Verhoeven** en **Swinkels** (beiden D66) aan de Minister van Veiligheid en Justitie over *het bericht dat de politie foto's neemt van personen en hun identiteitsbewijzen in Apeldoorn* (ingezonden 13 september 2016).

Antwoord van Minister **Van der Steur** (Veiligheid en Justitie) (ontvangen 9 november 2016). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2016–2017, nr. 248.

Vraag 1, 2, 3
Kent u de berichten «Onschuldig? Toch op de politiefoto»[1] en «Politie: zorgen D66 Apeldoorn over foto-actie niet nodig»?[2]
Bent u op de hoogte van de werkwijze van de politie in Apeldoorn, waar van zowel verdachte als niet-verdachte personen, foto's van identiteitsbewijzen en de personen zelf worden gemaakt en waarvan de politie aangeeft dat nog veel vaker foto's van identiteitsbewijzen en van de personen zelf gemaakt zullen worden?
Hoe duidt u de werkwijze van de politie in Apeldoorn, waar foto's gemaakt worden van personen die niet verdacht zijn, voor het geval er later op de avond alsnog een incident plaatsvindt?

Antwoord 1, 2, 3
De berichtgeving is mij bekend. Ik maak eruit op dat het gaat om twee soorten gevallen. Enerzijds gaat om één enkel incident waarbij sprake was van het op de foto zetten van een persoon die voldeed aan een signalement van een vlak daarvoor binnengekomen melding.
Anderzijds gaat het volgens de berichtgeving om een werkwijze van de politie rond het verwerken van identiteitsbewijzen. Met die werkwijze ben ik bekend.

Vraag 4, 5
Wordt deze werkwijze ook door andere politie-eenheden toegepast? Zo ja, waarom worden foto's van niet-verdachte personen en hun identiteitsbewijzen gemaakt en opgeslagen in het systeem?
Op welke wettelijke grond, onder welke voorwaarden en met welke reden is de politie bevoegd foto's van de identiteitsbewijzen te maken van niet-

[1] http://www.omroepgelderland.nl/tv/programma/211935511/GLD-Vandaag/aflevering/867804452
[2] Destentor.nl, 11 juni 2016

ah-tk-20162017-459
ISSN 0921 - 7398
's-Gravenhage 2016

verdachte personen? Hoe verhoudt deze werkwijze zich tot de Wet Politiegegevens? Wat is de bewaartermijn van deze foto's? Wanneer en op welke wijze worden deze foto's uit het systeem verwijderd?

Antwoord 4, 5
De politie mag, indien dit noodzakelijk is voor de uitoefening van haar taak, de identiteit van zowel verdachte als niet-verdachte personen controleren. Dit volgt uit de taak van de politie zoals omschreven in artikel 3 van de Politiewet 2012 en omvat niet alleen het opsporen van strafbare feiten, maar ook de handhaving van de openbare orde en het verlenen van hulp. Het controleren van de identiteit van personen gebeurt aan de hand van hun identiteitsbewijzen. De daarop voorkomende gegevens mogen door de politie worden vastgelegd mits, in verhouding tot het doel waarvoor dit gebeurt, geen sprake is van een meer dan beperkte inbreuk op de persoonlijke levenssfeer van de betrokkene. In de Wet politiegegevens (hierna: Wpg) is bepaald dat de politie persoonsgegevens mag verwerken voor zover dat noodzakelijk is voor de taakuitvoering. De politie maakt daartoe een afweging tussen het doel en de noodzaak van de opname enerzijds (subsidiariteit en proportionaliteit) en de inbreuk van de opname op de persoonlijke levenssfeer van de betrokkenen anderzijds.
De Wpg voorziet in een fijnmazig stelsel van verwerkings-, verwijderings-, bewaar- en vernietigingstermijnen. Zo kunnen op grond van artikel 8, eerste lid, Wpg politiegegevens gedurende één jaar na eerste verwerking worden gebruikt met het oog op de uitvoering van de dagelijkse politietaak. De Wpg schrijft echter ook voor dat politiegegevens worden vernietigd zodra zij niet langer noodzakelijk zijn. Voor de uitvoering van de dagelijkse politietaak is dit bepaald in het vijfde lid van artikel 8 Wpg. Dit voorschrift geldt uiteraard evenzeer voor de onderhavige foto's van personen en identiteitsbewijzen. De noodzaak tot het bewaren van die foto's is zeer kortstondig en strekt zich uit tot een periode van hooguit enkele uren. Om die reden worden de foto's uiterlijk aan het einde van een dienst weer verwijderd, voor zover niet is gebleken van een noodzaak deze foto's langer te bewaren.
Met betrekking tot de foto's die van identiteitsbewijzen worden gemaakt, kan ik u meedelen dat die werkwijze wordt toegepast om sneller grotere groepen personen te kunnen identificeren en mensen niet langer op te houden dan nodig. Met de invoering van Mobiel Effectiever op Straat (hierna: MEoS) kan een agent op straat de chip van het identiteitsbewijs scannen. De relevante gegevens over een burger verschijnen op de smartphone. Hierdoor kan de identiteit sneller en beter worden gecontroleerd dan voorheen. Het maken van foto's van identiteitsbewijzen wordt door de invoering van MEoS overbodig. In Apeldoorn maakt de politie inmiddels gebruik van MEoS waardoor de eerder gehanteerde werkwijze van het fotograferen van de identiteitsbewijzen niet meer hoeft te worden gebruikt. De invoering van MEoS verloopt gefaseerd en is nog niet in heel Nederland ingevoerd.
Onder omstandigheden is het denkbaar dat de politie personen fotografeert, ongeacht of zij verdacht of niet verdacht zijn. Dit valt niet onder de standaard werkwijze van de politie, maar is onder omstandigheden wel mogelijk, mits dat gebeurt binnen het kader van artikel 3 van de Politiewet 2012 en dat van de Wpg. Een vergelijkbare werkwijze wordt mogelijk ook bij andere eenheden gehanteerd.

Vraag 6
Wat is uw mening over de antwoorden van de burgemeester van Apeldoorn d.d. 28 juni 2016 op gestelde vragen vanuit de gemeenteraad aldaar, waarin wordt gesteld dat wanneer in voorkomende gevallen een foto gemaakt wordt, dit «met een reden» gebeurt?[3] Bent u het ermee eens dat het verwerken van persoonsgegevens door de politie ook met een reden gebonden is aan de voorwaarden zoals opgenomen in de Wet Politiegegevens?

---

[3] https://apeldoorn.raadsinformatie.nl/document/3790069/3/BESLUIT%20Burgemeestervoorstel%20beantwoording%20schriftelijke%20vervolgvragen%20D66%20inzake%20fotograferen%20identiteitsbewijzen%20en%20personen%20%28II%29, antwoord 9.

Antwoord 6
De Minister van VenJ verantwoordt zich tegenover het parlement over het beheer van de politie, over zijn sturing op de taakuitvoering via de landelijke beleidsdoelstellingen en over de werking van het systeem als geheel, maar niet over het lokale gezag. Er kan naar aanleiding van een lokaal incident in het parlement en de gemeenteraad verantwoording worden afgelegd over het handelen van de politie, mits ieder spreekt vanuit de eigen verantwoordelijkheid.
Ik doe dan ook geen uitspraken over de antwoorden die de burgemeester geeft op vragen uit de gemeenteraad, maar deel uiteraard uw mening dat het verwerken van persoonsgegevens door de politie gebonden is aan de voorwaarden zoals opgenomen in de Wet politiegegevens.

Vraag 7
Hoe verhoudt deze gang van zaken zich tot het gegeven dat de Wet Politiegegevens nog steeds onvoldoende adequaat voorziet in veilige gegevensverwerking?

Antwoord 7
Uw opvatting dat de Wpg onvoldoende waarborgen biedt voor een veilige gegevensverwerking, deel ik niet. Wel heb ik zorgen over de uitvoering van de Wpg door de politie. Eerder heb ik uw Kamer geïnformeerd over die zorgen en over de wijze waarop de politie de naleving van de Wpg zal gaan verbeteren. Ik verwijs hiervoor naar de evaluatie van de Wpg en Wjsg en de beleidsreactie daarop (Kamerstuk 33 842, nrs. 1 en 2), de brief over de uitkomsten van de externe privacy-audit en het bijbehorende verbeterplan (Kamerstuk 33 842, nrs. 3 en 4).

Vraag 8
Klopt het dat scans gemaakt met de applicatie Mobiel Effectiever Op Straat (MEOS), na een bepaalde periode automatisch uit het systeem worden verwijderd? Waarom wordt geen gebruik gemaakt van de applicatie MEOS, in plaats van het maken van foto's?

Antwoord 8
Het klopt dat gescande gegevens van identiteitsbewijzen, gemaakt met MEoS, na 9 uur automatisch worden verwijderd uit de smartphone. Daar waar MEoS is ingevoerd, is de noodzaak om identiteitsbewijzen te fotograferen verdwenen. Ik verwijs hierbij tevens naar het antwoord op vraag 4.

Vraag 9
Bent u het ermee eens dat het riskant kan zijn erop te vertrouwen dat agenten zulke foto's weer handmatig verwijderen, aangezien het gevaar om dit per ongeluk te vergeten op de loer ligt? Kunt u hierbij ingaan op de conclusie van de Nationale ombudsman, die stelde dat in Rotterdam «foto's niet automatisch na 28 dagen werden verwijderd»?[4]

Antwoord 9
Dat risico is aanwezig. De foto's gemaakt met een smartphone of een ander apparaat moeten handmatig door de agent worden verwijderd na afloop van de dienst, tenzij het foto's betreft die verder moeten worden verwerkt in het kader van een opsporingsonderzoek. Laatstgenoemde foto's moeten handmatig worden geupload naar de daartoe bestemde ICT-systemen. Bij de debriefing wordt dit onder de aandacht gebracht.

Vraag 10, 11
Hoe verhouden de acties van de politie in Apeldoorn zich tot het onlangs verschenen rapport van de Nationale ombudsman, waarin naar aanleiding van gebeurtenissen in Rotterdam geconcludeerd werd dat «de politie niet zomaar beeldmateriaal [mag] verzamelen, zeker niet wanneer foto's samen met identiteitsbewijzen gemaakt worden van niet verdachte personen»?[5]

---

[4] Rapport Nationale ombudsman, «Geen winnaars» 2016
[5] Rapport Nationale ombudsman, «Gelukkig hebben we de foto's nog» 2011

Bent u het eens met de conclusie van de Nationale ombudsman, dat «Opgeslagen persoonsgegevens en foto- en filmopnamen [...] na verloop van zo kort mogelijke tijd niet handmatig maar automatisch uit de systemen verwijderd [moeten] worden»? Hoe verhoudt deze conclusie zich tot de foto-acties van de politie in Apeldoorn?

Antwoord 10, 11
Het door de politie fotograferen van een persoon met het identiteitsbewijs naast zijn gezicht acht de Nationale ombudsman verdedigbaar in gevallen waarin deze persoon wordt verdacht van een strafbaar feit. Deze vorm van fotograferen dient achterwege te blijven indien er geen redelijk vermoeden van enig strafbaar feit tegen de persoon is, en diens recht op privacy zwaarder behoort te wegen dan het belang van de politie om haar informatiepositie te versterken, zo overweegt de Nationale ombudsman in het bij vraag 10 aangehaalde rapport. Ik deel deze opvatting.
Uiteraard is het zaak om, zoals de Nationale ombudsman in zijn bij vraag 11 genoemde rapport concludeert, foto's en ander beeldmateriaal, conform de eisen uit de Wet politiegegevens, niet langer te bewaren dan strikt noodzakelijk. Ik heb uw Kamer geïnformeerd over de problematiek rond het verwijderen en vernietigen van persoonsgegevens. Er wordt gewerkt aan een oplossing. Ik verwijs hiervoor naar het antwoord op de vragen 4 en 5.

Vraag 12
Bent u bereid deze vragen vóór het Algemeen overleg Politie voorzien op 6 oktober 2016 te beantwoorden?

Antwoord 12
Beantwoording van de vragen binnen deze termijn was helaas niet mogelijk.